

Ung Privatekonomi

Remissvar till Ämnesbetygsreformen – Gy25**Sammanfattning**

Vi anser att det saknas tillräcklig utbildning i privatekonomi inom ramen för remissförslaget för Gy25. Vi har förståelse för att det finns mycket lite utrymme inom de gymnasiegemensamma ämnena och föreslår därför att det ska införas ett nytt eget ämne inom privatekonomi som ska läsas som ett individuellt val.

Ett nytt ämne – Privatekonomi

Se bifogad bilaga för ett komplett förslag på hur detta ämne hade kunnat se ut inklusive en beskrivning av ämnet, ämnets syfte, de förmågor och kunskaper som eleverna ska få möjlighet att utveckla samt det centrala innehållet i en första nivå i ämnet.

Detta ämne föreslår vi ska kunna läsas som ett individuellt val. På sådant sätt kan alla elever i landet, oavsett program, förhoppningsvis få möjlighet att läsa ämnet. I en undersökning som Ung Privatekonomi gjort under hösten 2023, och som 3485 gymnasieelever svarat på, säger 63,1% av ungdomarna att de hade varit intresserade av att läsa en individuell kurs i privatekonomi om det hade varit möjligt. 24,9% svarar att de inte vet och 12% att de inte hade varit intresserade.

Varför finns det ett behov av en kurs i privatekonomi i gymnasieskolan?

Den 27 september 2023 publicerade EU-kommissionen tillsammans med OECD:s internationella nätverk för finansiell utbildning ett gemensamt ramverk över finansiella kompetenser som barn och unga i medlemsstaterna bör ha. Ramverkets syfte är att hjälpa medlemsstater, utövare och andra intressenter att skapa initiativ och program för att förbättra nivån av finansiell kunskap bland barn och unga och för att möjliggöra att de kan ta välinformerade privatekonomiska beslut. Detta ramverk inkluderar en lista på 238 kompetenser varav 101 är relevanta

för unga i åldrarna 16 till 19 år (European Union/OECD, 2023). Dessa har vi använt som stöd vid framtagandet av materialet till denna kurs i detta ämne. EU-kommissionen har även den 24 maj 2023 presenterat en 'retail investment strategy' där man trycker på flera punkter för att förbättra privatpersoners ställning kring investeringar. Där handlar en del om att medlemsstaterna ska ge privatekonomisk kunskap så att konsumenter kan ställa de rätta frågorna och ta kloka ekonomiska beslut (European Union, 2023).

Enligt en undersökning som Ung Privatekonomi gjort där 16 306 gymnasieelever svarat under åren 2021 och 2022 tyckte 93,6% av ungdomarna att man borde få lära sig om aktier och fonder i skolan. När de får frågan hur de skulle vilja lära sig privatekonomi svarar 46,6% att de vill att ämnet ska ta en större del i befintliga kurser, 35,5% tycker att det ska vara ett eget ämne och 17,9% tycker att det är tillräckligt som det är idag (Ung Privatekonomi, 2023). I en undersökning gjord med 782 lärare under åren 2022 och 2023 svarar 94,6% att de tycker att det är viktigt att eleverna får lära sig om aktier och fonder i skolan.

Varför faller undervisning om privatekonomi inom ramen för skolans uppdrag?

Enligt läroplanen för gymnasieskolan faller de förmågor och den kunskap som eleverna får möjlighet att utveckla när de läser privatekonomi väl inom ramen för skolformens uppdrag. I kapitlen "Skolans värdegrund och uppgifter" samt "Övergripande mål och riktlinjer" används på ett flertal ställen formuleringar som stämmer väl överens med syftet bakom ämnet privatekonomi. Kunskaper och förmågor inom privatekonomi handlar just om att kunna delta, arbeta och verka i samhällslivet, att ta personligt ansvar, att kunna orientera sig i verkligheten, att förbereda sig för livet efter skolan samt om att kunna påverka sina egna villkor (Skolverket, 2023).

Jämförelse med redan befintliga nivåer i det framtagna förslaget till Gy25

Vid framtagandet av de förmågor och kunskaper som denna kurs ska ge eleverna möjligheter att utveckla har vi övervägt faktumet att det finns sju olika nivåer vars centrala innehåll delvis tillgodoser vissa av dessa behov. Dessa kurser är privatjuridik, matematik 1a, 1b och 1c samt samhällskunskap 1a1, 1a2 och 1b. Vi anser dock att detta centrala

innehåll inte är tillräckligt för att tillgodose det behov som listats i den bifogade bilagan. Det centrala innehållet i nivåerna inom samhällskunskap som handlar om arbete och arbetsmarknad fokuserar inte alls på individens perspektiv utan behandlar endast betydelsen för samhället i stort. Det centrala innehållet i nivåerna inom matematik och samhällskunskap som handlar om privatekonomi är för grund och innehåller inte i närheten av alla de områden som behöver tas upp för att tillgodose det behov som listats ovan. Det centrala innehållet i privatjuridik som handlar om konsumenträtt, köprätt, arbetsrätt, försäkringsrätt och obeståndsrätt för fysiska personer behandlar och fokuserar på regler och lagar i samhället i stort snarare än individens perspektiv och påverkan på den egna privatekonomin.

Referenser

European Union/OECD (2023), *Financial competence framework for children and youth in the European Union*.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_4647

European Union (2023), *Retail Investment Strategy – Empowering retail investors on EU capital markets*.

https://finance.ec.europa.eu/publications/retail-investment-strategy_en

Skolverket. (2023). *Gymnasieskolan*.

<https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/laroplan-gy11-for-gymnasieskolan>

Ung Privatekonomi. (2023). *Pressmeddelande: Skolan borde lära om aktier och fonder enligt eleverna*.

<https://www.ungprivatekonomi.se/blogg/pressmeddelande-skolan-borde-lara-om-aktier-och-fonder-enligt-eleverna>